

A váci ütközet – 1949. április 10.

A magyar Honvéd sereg új haditervét Görgey Artúr és vezérkara Gödöllőn április 7-én dolgozták ki. Ennek lényege szintén egy átkaroló hadművelet volt. Ezúttal valóban észak felől, Vácon, Léván át Komárom irányába. A főszereg vonul északra, Pest előterében a II. hadtest és egy hadosztály marad. A főerők célja Komárom felmentése és ezzel a Pest-Budára összpontosított császári hadak bekerítése. Közben a Pest előtt állomásozó erőknek elterelő támadásokat kell indítaniuk azt a látszatot keltve, hogy Görgey valódi célja Pest bevétele. Komárom felszabadításával, a bekerítés elkerülése végett a császáriak kénytelenek lettek volna feladni a fővárost és Bécs felé menekülni. A terv igen kockázatos volt, hiszen ha kiderült volna, hogy Pest előtt csak a magyar honvédsereg kisebb részei maradtak, azok arcvonalát a császáriak áttörhették volna és így ők is képesek lettek volna bekeríteni a magyar hadsereget.

Ennek az új hadműveletnek a legkritikusabb napja április 10. volt. Ugyanis Görgey erre a napra nagy erejű osztrák támadást várt. Windisch-Grätz az I. és III. hadtestének előrenyomulást rendelt el, hogy megállapítsa, hogy a magyarok főerői még Pest előtt tartózkodnak-e, vagy elvonultak, már Komárom irányába. Szerencsére a támadás rosszul volt megszervezve, és így a magyar erők visszaverték. Az osztrák főparancsnok így még mindig nem tudta megállapítani, hogy hol tartózkodnak a magyar főerők. Ezen a napon a magyar főszereg is támadásba lendült, de nem Pest irányában, hanem Vác térségében. Damjanich tábornoknak el kellett foglalnia Vácot.

Tehát Damjanich tábornok 1849. április 10-én Vác ellen vonult. A sereg Veresegyházáról indult, Sződön utolérte őket az eső. Ahogy meneteltek, mind bőrig áztak a vörös sapkások. Nagy, csontos lován odaugratott a katonák közé a tábornok. „Gyerekek! Hát bemenjünk Vácra?” – kérdezte. „Be bizony, mert kinn nagyon esik!” – válaszolta erre az egyik hadnagy. „Igen ám, de német van Vácon. Hát kiverjük a németet?” „Kiverjük!” – zúgta az egész zászlóalj. Csakhogy ehhez az ellenségnek is volt ám szava. Az osztrákok a Gombás-patak partján helyezkedtek el. A patakon egy kőhíd vezetett át, ezt védték az osztrák tüzérek. Amikor a honvédek a patakhoz közeledtek, olyan ágyúzás kezdődött, hogy a föld rengett bele. Ekkor előlépett a harmadik zászlóalj, és halálmegvető bátorsággal tört a híd felé.

Földváry Károly

Elöl **Földváry Károly** százados, kezében a Szűz Mária-s lobogó. Már a hídhöz érkezett, amikor egy ágyúgolyó eltalálta a lovát. Földváry mindjárt talpra ugrott, fölpattant az egyik vezeték lóra, és nyomult föl a hídra. Ebben a pillanatban ezt a lovat is találat érte, a zászló ismét lehanyatlott. De Földváry most is fölugrott, gyalog lobogtatta a zászlót, és ezt kiáltotta: „Fiúk, utánam!” Az ellenség meghátrált, a zászlóalj elfoglalta a hidat, majd utcáról utcára kergette a megvert ellenséget. Pár perc múlva szabad volt a város. Vác polgárai, férfiak, nők és gyerekek özönlöttek az utcákra. Fazékban, dézsában hozták a bort a katonáknak, a lányok virágessóval borították el őket. Damjanich tábornok a püspöki palotába vonult kíséretével, ott tüntette ki legvitézesebb katonáját, Földváry Károlyt. Majd hozzálépett a tábornok, magához ölelte és megcsókolta: „Ó, te kicsi cigányom! Nem bánom én, ha száz telivér lovat lőnek is ki alólad, csak te maradj meg nekem!” Görgey tábornok is felajánlotta, hogy Földváry az ő lovai közül válasszon egyet. Damjanich erre nevetve és harsány hangon azt mondta: „Minek ennek telivér? Fuvaros lovat kell alá adni, hiszen a következő csatában úgyis kilövik alóla.”

A váci csata után katonái körében az a legenda terjedt el, hogy „Földváryt a golyó nem járja.” Ennek az lehetett az alapja, hogy a

váci küzdelemben két lovat is kilőttek alóla, a köpenyét és a bal kezében tartott zászlót számtalan golyó járta át - a legenda szerint 75 -, míg ő sértetlen maradt.

Vácon emeltek először emlékművet a magyar honvédeknek. A Budapest felé vezető úton állították fel 1868-ban a Honvéd-emlékművét, melynek felirata:

***„Vándor megállj! Tekints szét e mezőn,
HONVÉDEINK itt küzdtek a jogért.
S itt nyugszanak, kik vért és életet
Áldoztak a honért.”***

Lőrincz Miklós

